

PSYCHOLÓGIA – MAGISTERSKÝ ŠTUDIJNÝ PROGRAM (Mgr.)

TÉZY NA ŠTÁTNU ZÁVEREČNÚ SKÚŠKU

PRE AKADEMICKÝ ROK 2026/2027

TEORETICKÉ PSYCHOLOGICKÉ DISCIPLÍNY

Teória attachmentu, štrukturálne komponenty teórie, predpoklady a konzekvencie vývinu väzby v neskorších vývinových obdobiach. Prínos a kritika teórie.

Úspešný vývin v kontexte celoživotného vývinu človeka.

Teórie adolescencie, ich prednosti a nedostatky. Emerging Adulthood, koncept vynárajúcej sa dospelosti.

Súčasná rodina a jej vývinové trendy, rodičovstvo a rodičovské roly, typy rodičov.

Generácie, generačné rozdiely, generačná priepasť, generačné identity a ich psychologické charakteristiky.

Obraz seba ako ústredný fenomén psychológie osobnosti. Zložky identity. Pojem self – kognitívny, emocionálny a behaviorálny aspekt, vývin self, self-enhancement, self-verification.

Zrelosť osobnosti – všeobecné kritériá, charakteristiky emočnej zrelosti. Osobnosť a zdravie.

Procesy a moderátory presného posúdenia osobnosti – sociálna percepcia, determinanty, model RAM. Kvantita a kvalita informácií.

Moderné teórie temperamentu – EAS teória, neurobiologický model temperamentu, regulačná teória temperamentu.

Zdroje ľudského utrpenia, reflexia ako základ emocionálnej inteligencie a možnosti jeho zmiernenia.

Negatívne javy spojené s používaním nových médií (závislosť od internetu, kyberšikana, grooming, hate speech, radikalizácia, konšpirácie, toxické obsahy).

Interpretácia sociálnej reality: atribučné teórie. Základná atribučná chyba. Atribúcia v školskom prostredí a v psychoterapii.

Stereotypy a predsudky. Funkcie stereotypov. Teórie vzniku predsudkov. Efektívne možnosti zmeny predsudkov.

Replikačná kríza v sociálnych vedách. Znaky replikačnej krízy. Možné riešenia.

Hrdinstvo z pohľadu sociálnej psychológie. Zimbardov prístup k psychológii hrdinstva. Luciferov efekt. Kľúčové kroky prípravy na hrdinstvo podľa Zimbarda.

Charakteristiky kvalitatívneho výskumu. Porovnanie kvalitatívneho a kvantitatívneho výskumu. Subjektivita a Thomasova teoréma. Predporozumenie výskumníka. Kombinované (zmiešané) projekty: výhody a úskalia. Špecifiká výskumného problému a výskumná otázka v kvalitatívnom výskume.

Kvalitatívne výskumné projekty, ich princípy a postupy: interpretatívna fenomenologická analýza, metóda zakotvenej teórie, naratívna analýza.

Proces tvorby výskumného súboru v kvalitatívnom výskume: stratifikovaný účelový výber, metódy snehovej gule, výber podľa kritéria, výber založený na teórii alebo konštrukte, príležitostný výber, účelový náhodný výber, výber na základe pohodlia. Postmoderné ponímanie validity kvalitatívneho výskumu: ironická, paralogická, rhizomatická, včlenená validita (pozri Patti Latherovú).

Validita kvalitatívneho výskumu: špecifiká. Metódy posilňovania validity v kvalitatívnom výskume: triangulácia, analýza negatívneho prípadu, kontrola členmi skúmanej skupiny, nezávislý audit, hodnotenie od kolegov, prolongované zotrvávanie na mieste výskumu. Reprezentatívnosť vo vzťahu k skúmanému javu a možnosti zovšeobecnenia v kvalitatívnom výskume.

Výskumné heuristiky: theory-driven research, data-driven research, explanation-driven research, abduction-driven research, paradigm-driven research. Senzitizujúce koncepty. Teoretická citlivosť. Teoretická nasýtenosť. Proces tvorby výskumného súboru v kvalitatívnom výskume: extrémne alebo deviantné prípady, „intenzívne“ prípady, výber s maximálnou variabilitou, homogénny výber.

ŠTUDIJNÁ LITERATÚRA

BLATNÝ, M. et al. (2010). *Psychologie osobnosti*. Grada.

BLINKA, L. et al. (2015). *Online závislosti*. Grada.

HAŠTO, J. (2005). *Vzťahová väzba*. Vydavateľstvo F.

HEFSTEDE, G., & HOFSTEDE, G. J. (2006). *Kultury a organizace*. Linde.

HENDL, J. (2024). *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Portál.

HEWSTONE, M., & STROEBE, W. (2008). *Sociální psychologie*. Portál.

KŘIVOHLAVÝ, J. (2009). *Psychologie moudrosti a dobrého života*. Grada.

MACEK, P., & LACINOVÁ, L. (Eds.). (2026). *Psychologie adolescentů: Vývojová perspektiva a sociální kontext*. Grada.

MILLOVÁ, K. (2012). *Psychologie celoživotního vývoje*. Host.

MIOVSKÝ, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada.

PLICHTOVÁ, J. (2002). *Metódy sociálnej psychológie zblízka: Kvalitatívne a kvantitatívne skúmanie sociálnych reprezentácií*. Média.

RUISEL, I. (2008). *Osobnosť a poznávanie*. Ikar.

ŘÍČAN, P. (2010). *Psychologie osobnosti. Obor v pohybu*. Grada.

ŘIHÁČEK, T., ČERMÁK, I., & HYTYCH, R. (2013). *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Masarykova univerzita.

SOBOTKOVÁ, I. (2012). *Psychologie rodiny*. Portál.

STRAUSS, A., & CORBINOVÁ, J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu*. Albert.

ZIMBARDO, P. (2014). *Luciferov efekt*. Academia.

PSYCHODIAGNOSTIKA

Základné prístupy v psychologickej diagnostike – charakteristika a základné metódy. Princípy a špecifiká v psychodiagnostike detí a dospelých – porovnanie. História a používanie psychodiagnostických metód. Klasifikácia diagnostických metód.

Klasifikačné diagnostické systémy (DSM, MKN, OPD) – multiaxiálne posudzovacie systémy, diferenciálna diagnóza, vývinovo poňatá diagnostika. Etiológia a patogenéza. Syndróm a symptóm. Katamnéza. Diagnostika a terapia.

Konštrukcia a vlastnosti psychodiagnostických metód. Psychometrické vlastnosti testov. Štandardizácia. Položková analýza. Validita diagnostickej metódy a spôsoby jej zisťovania, druhy validity. Reliabilita a spôsoby jej zisťovania, zdroje chýb merania. Normalizácia a druhy noriem (vekové, kvantilové, štandardné).

Klinické diagnostické metódy: anamnéza, pozorovanie, diagnostické interview. Integrácia dát z rozhovoru, pozorovania, anamnézy s testovými dátami.

Diagnostika raného vývinu, princípy. Vývinové škály: Gesellova a Bayleyovej vývinové škály.

Diagnostika predškolského dieťaťa: školská zrelosť.

Diagnostika porúch prispôsobenia, emočných porúch, externalizovaných a internalizovaných problémov detí a dospievajúcich.

Diagnostika ADHD, ADD a hyperkinetických porúch správania.

Diagnostika pervazívnych vývinových porúch. Diferenciálna diagnostika porúch autistického spektra.

Diagnostika percepcie, motorických schopností a laterality.

Hodnotenie pozornosti, pamäti, reči a jazykových schopností, kreativity.

Špecifiká testovania kognitívneho vývinu. Inteligenčné testy. XBA prístup.

Intelligenčné testy – teórie inteligencie (Gf-Gc teória inteligencie, Gardnerova multidimenzionálna teória inteligencie, C-H-C teória inteligencie), Flynnov efekt.

Diagnostika školských schopností a školského výkonu.

Diagnostika špecifických porúch učenia (dyslexia, dysortografia, dysgrafia).

Projektívne techniky v psychodiagnostike detí a dospelých. Princípy a ich využitie.

Dotazníkové metódy v psychodiagnostike detí a dospelých.

Posudzovacie stupnice a škály v psychodiagnostike detí a dospelých.

Objektívne testy osobnosti v psychodiagnostike detí a dospelých.

Neuropsychologická diagnostika – princípy, ciele. Komplexné neuropsychologické batérie. Špecifické zložky zamerané na konkrétne funkcie, skriningové metódy. Poruchy CNS a ich diagnostika.

Psychologická diagnostika rodiny.

Správa z psychologického vyšetrenia. Diagnostický nález. Diagnóza: formulácia diagnostického problému, voľba metód, tvorba diagnózy, zdroje diagnózy.

ŠTUDIJNÁ LITERATÚRA

STANČÁK, A. (1996). *Klinická psychodiagnostika dospelých*. Psychoprof.

SVOBODA, M. (2010). *Psychologická diagnostika dospelých*. Portál.

SVOBODA, M. (Ed.), Krejčířová, D., & Vágnerová, M. (2021). *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Portál.

SVOBODA, M. (Ed.), HUMPOLÍČEK, P., & ŠNOREK, V. (2022). *Psychodiagnostika dospelých*. Portál.

VÁGNEROVÁ, M., & KLÉGROVÁ, J. (2008). *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Karolinum.

APLIKOVANÉ PSYCHOLOGICKÉ DISCIPLÍNY

Psychologické poradenstvo pri voľbe povolania. Kariérové poradenstvo.

Psychologické poradenstvo pre mimoriadne nadaných žiakov a študentov.

Psychologické poradenstvo v životných krízach.

Účinnosť psychoterapie. Prospešnosť a škodlivosť psychoterapie. Účinné premenné v psychoterapii. Terapia verus placebo. Psychoterapeutický paradox. Efektívna dĺžka terapie.

Osobnosť psychoterapeuta alebo liečba vzťahom. Tri kľúčové postoje terapeuta podľa Rogersa. Ďalšie premenné na strane terapeuta zabezpečujúce efekt terapie.

Profesijná rola školského psychológa, špecifiká psychologické práce v rámci školy. Náplň práce školského psychológa.

Práca so žiakom. Diagnostické nástroje, metódy a postupy. Vzdelávacie, výchovné, sociálne a osobné problémy žiakov.

Práca s triednym kolektívom. Diagnostika školskej triedy. Základné patológie školskej triedy. Problémové situácie v triede. Šikana v triede.

Škola ako objekt starostlivosti školského psychológa. Školská klíma a nástroje jej merania.

Učiteľ ako klient. Podpora učiteľskej profesie. Prevencia syndrómu vyhorenia.

Psychoneuroimunológia. Funkcie nešpecifického a špecifického imunitného systému. Imunizácia. Príklady dysfunkcie imunitného systému. Vzťah imunitného systému a psychologických javov (vplyv stresu, celkovej nálady, vplyv emócií).

Spôsoby zvládania životných ťažkostí. Reziliencia, koherencia, hardiness, self-efficacy. Efektívne formy boja so životnými ťažkosťami.

Psychika pacientov s kardiovaskulárnym ochorením – hypertenzia, koronárna skleróza, rizikové faktory, možnosti ovplyvnenia.

Psychika pacientov s onkologickým ochorením – rizikové faktory rakoviny, psychologické aspekty zistenia a liečenia rakoviny.

Bolesť – definícia, fyziológia, teórie. Druhy bolesti, syndrómy bolesti. Meranie bolesti – fyziologické a psychologické metódy. Terapia bolesti – medicínske a psychologické prístupy.

Osobnosť manažéra, manažér a líder na pracovisku. Práca manažéra a jej psychologické aspekty (manažérske funkcie, úrovne manažmentu, manažérske roly, personálny manažment).

Cielená spätná väzba ako efektívny nástroj práce s ľuďmi v kontexte psychológie práce, organizácie a riadenia (podstata, hlavné princípy, techniky).

Nástroje výberu a rozvoja manažérov: Assessment a Development centrum (charakteristika, možnosti, použitie, priebeh, hlavné predpoklady úspešnosti, výhody a nevýhody).

Hodnotenie a odmeňovanie pracovníkov (základné teoretické princípy, psychologický význam hodnotenia, hlavné oblasti a fázy procesu hodnotenia, metódy hodnotenia, hodnotiaci pohovor).

Riadenie zmien. Time management. Riadenie ľudí. Pracovná motivácia a uspokojenie z práce.

ŠTUDIJNÁ LITERATÚRA

ARNOLD, J. et al. (2007). *Psychologie práce pro manažéry a personalisty*. Computer Press.

BAŠTECKÁ, B., MACH, J., et al. (2015). *Klinická psychologie*. Portál.

BRAUN, R., MARKOVÁ, D., & NOVÁČKOVÁ, J. (2014). *Praktikum školní psychologie*. Portál.

GAJDOŠOVÁ, E. (2015). *Školská psychologie a školský psycholog v 21. století*. Eurokódex.

HERETIK, A., HERETIK, A., et al. (2016). *Klinická psychologie*. Psychoprof.

HRONÍK, F. (2002). *Poznejte své zaměstnance. Vše o assessment centre*. Era.

HRONÍK, F. (2006). *Hodnocení pracovníků*. Grada.

KNOTOVÁ, D. et al. (2014). *Školní poradenství*. Grada.

KŘIVOHLAVÝ, J. (2009). *Psychologie zdraví*. Portál.

KŘIVOHLAVÝ, J. (2002). *Psychologie nemoci*. Grada.

PEŠOVÁ, I., & ŠAMALÍK, M. (2006). *Poradenská psychologie pro děti a mládež*. Grada.

PROCHASKA, J. O., & NORCROSS, J. C. (2024). *Psychoterapeutické systémy*. Portál.

SMITKOVÁ, H. et al. (2024). *Poradenská psychologie a její využití v praxi*. Grada.

VYBÍRAL, Z., & ROUBAL, J. (Eds.). (2010). *Současná psychoterapie*. Portál.

WAGNEROVÁ, I. et al. (2011). *Psychologie práce a organizace: Nové poznatky*. Grada.